

eerde staven te stimuleren tot het zenden van voldoende voedsel naar de eerst-bevrijde gebieden: Oost Zeeuws-Vlaanderen, het gebied van de 'Corridor' en Zuid-Limburg. Organisatorisch bleek dat een moeilijk geval, behalve in Oost Zeeuws-Vlaanderen waar men slechts met het Canadese Eerste Leger te maken had. Voor een deel van het gebied van de 'Corridor' was namelijk, zoals in hoofdstuk 7 uiteengezet, eerst het Britse Tweede, vervolgens het Amerikaanse Eerste en daarna weer het Britse Tweede Leger verantwoordelijk – die legers waren het die het transport van de voor de burgerij bestemde goederen voor hun rekening moesten nemen. Voorts werd de *Shaef-Mission*, zoals in dit hoofdstuk vermeld, eind september aan het hoofdkwartier van de *21st Army Group* toegevoegd – nadien kon die *Mission* niet meer rechtstreeks in contact treden met het Amerikaanse Eerste Leger dat Zuid-Limburg had bevrijd, en dat leger kreeg in en bij Aken zo zware gevechten te leveren dat het wekenlang aan transporten van voor de Zuidlimburgse bevolking bestemde goederen in het geheel niet toekwam. 'De levensmiddelenvoorziening', zo schreef begin oktober een inwoner van Heerlen in een brief, 'is allerellendigst. In geen drie weken boter, groente, melk, vlees, etc. gegeten. 't Is overal 't zelfde.' Een week later: 'Nog steeds geen boter, melk, groente, vlees etc., mosterd op 't brood.' Nogmaals een week later (21 oktober):

't Is hier zowat hongersnood: geen melk, aardappelen, boter, vet enz. . . . Hoe zou 't nu zitten met de levensmiddelen die al drie jaar geleden voor ons werden opgeslagen en direct bij [de] bevrijding hier zouden aankomen? 't Is maar een vraag! Bevrijd is fijn, maar dan van honger sterven is toch ook niet leuk, wel?'

'Overall kon men horen', aldus kapitein H. J. van den Broek ('overall', d.w.z. niet alleen in Eindhoven waar van den Broek zat), 'dat Londen voor onmiddellijk na de bevrijding een overvloed van levensmiddelen en andere artikelen had beloofd en dat, in plaats daarvan, het bevrijde gebied schandelijk in de steek werd gelaten.'² Zeker, in tegenstelling tot het Amerikaanse Eerste Leger droeg het Britse Tweede van een vroeg stadium af (d.w.z. van begin oktober af) zorg voor de aanvoer van meel, vet, vlees, gecondenseerde melk, suiker, erwten, chocola en koffie, maar de totale hoeveelheden van dat alles waren in oktober veel te klein en

¹ Brief, 22 sept.–21 okt. 1944, van E. M. Govaert, p. 5, 6, 7-8 (Doc I-564, a-1).

² H. J. van den Broek: *Hier Radio Oranje*, p. 220.